

Interlingvistikaj Kajeroj

Articles

Jan 05 2012

The movement for Esperanto: between creolization and the Report Grin

La movado por Esperanto: inter kreoliĝo kaj la Raporto Grin

Renato Corsetti

Bilingual original text / Dulingva originalo.

1 The situation of Esperanto now / La situacio de Esperanto

1

In a world increasingly aware of minority rights and linguistic and cultural diversity, the international language Esperanto is gaining renewed attention from policy-makers. Non-governmental organizations are pressing to have the international language question placed on agendas at the United Nations and the European Union. The Prague Manifesto, a modern restatement of the values and goals underlying the Esperanto movement, emphasizes linguistic democracy, the celebration of 150 years since the birth of Zamenhof (1859-1917), the creator of Esperanto. The Prague Manifesto commenced with a symposium at UNESCO headquarters in December 2008, culminated in the International Esperanto Congress in Zamenhof's birthplace of Biaystok (Poland) and ended in a symposium in New York attended by UN diplomats. UEA (the Universal Esperanto Association) is regularly proposed as a candidate for the Nobel Peace Prize, among others by the Polish Parliament in 2009; the Mongolian Esperanto Association became the 70th member association of UEA, and there are Esperanto associations in about 20 African countries. The German city Herzberg declared itself an 'Esperanto city', the Esperanto version of Wikipedia contained almost 125,000 articles some months ago and, despite consisting of more than 700 pages, a recent English-language encyclopaedia of original Esperanto literature called it 'concise'.

Here are some additional facts about the current state of Esperanto.

Purpose and origins. The basis of what became the international language Esperanto was published in Warsaw in 1887 by Dr. Lejzer Ludwik Zamenhof. The idea of a

En mondo ĉiam pli konscia pri rajtoj de malplimultoj kaj pri lingva kaj kultura diverseco, la internacia lingvo Esperanto altiras atenton de influaj decido-farantoj. Neregistaraj organizaĵoj premas por meti la demandon pri internacia lingvo en la tagordojn de UN kaj Eŭropa Unio. La Manifesto de Prago, moderna deklaro de la valoroj kaj celoj de la Esperanto-movado, emfazas lingvan demokration. La festado de la 150-a datreveno de la naskiĝo de Zamenhof (1859-1917), la iniciatinto de Esperanto, ekis per simpozio en la sidejo de Unesko decembre 2008, kulminis per la Universala Kongreso de Esperanto en lia naskiĝurbo Bjalistoko kaj finiĝis per simpozio en Novjorko kun ĉeesto de UN-diplomatoj. UEA estas regule kandidatigita por la Nobel-pacpremio, i.a. de la Pola Parlamento en 2009. Mongola Esperanto-Societo fariĝis la 70-a landa asocio de UEA. ... En dudeko da afrikaj landoj funkcias landa Esperanto-Asocio. La germana urbo Herzberg deklaris sin "Esperanto-urbo". La Esperanto-versio de Vikipedio inkluzivis preskaŭ 125000 artikolojn fine de 2009. Malgraŭ pli ol 700 paĝoj nova anglalingva enciklopedio de originala Esperanto-literaturo nomis sin "konciza". ...

Jen kelkaj aldonaj faktoj pri la stato de Esperanto.

Celoj kaj originoj. La bazo de tio kio fariĝis la internacia lingvo Esperanto estis eldonita en Varsovio en 1887 de d-ro Ludoviko Lazaro Zamenhof. La ideo pri

¹This section is based on documents in <http://www.uea.org/informado/index.html>. / Ĉi tiu parto de la artikolo baziĝas sur dokumentoj en <http://www.uea.org/informado/index.html>.

planned international language, intended not to replace ethnic languages but to serve as an additional, second language for all, was not new. However, Zamenhof saw that such a language must develop through collective use, so he limited his initial proposal to a minimalist grammar and a small vocabulary. Esperanto is now a fully fledged language with a worldwide speakers community and comprehensive language resources. Many of Zamenhof's ideas preceded those of the founder of modern linguistics, the structuralist Ferdinand de Saussure (whose brother René spoke Esperanto).

Characteristics. Esperanto is both a spoken and a written language. Its lexicon derives primarily from Western European languages, while its syntax and morphology display strong Slavic influences. Esperanto morphemes are invariant and almost infinitely recombinable into many different words, so that the language also has much in common with isolating languages like Chinese, while its internal word structure shows similarities with agglutinative languages such as Turkish, Swahili, and Japanese.

Development. At first, the language consisted of about 1000 roots, from which 10,000 to 12,000 words could be formed. Today, Esperanto dictionaries often contain 15,000 to 20,000 roots, from which hundreds of thousands of words can be formed, and the language continues to evolve: an Esperanto Academy monitors current trends. Over time, the language has been used for any virtually conceivable purpose, some of them even being controversial or problematic: the language was forbidden, and its users persecuted, by both Stalin, as the language of 'cosmopolitans', and by Hitler, as the 'language of Jews' (Zamenhof was Jewish). Although Esperanto is intended as a second language, now there are also as many as a thousand native speakers of Esperanto who speak it as their home language.

internacia planlingvo, celata ne por anstataŭi etnajn lingvojn sed por servi kiel aldona, dua lingvo por ĉiuj, ne estis nova, sed Zamenhof vidis ke tia lingvo devas disvolviĝi per kolektiva uzado, kaj li do limigis sian komencan proponon al minimumisma gramatiko kaj malgranda vortostoko. Esperanto estas nun plene disvolviĝinta lingvo kun tutmonda parolkomunumo kaj kompleta esprimilaro. Multaj ideoj de Zamenhof anticipis tiujn de la fondinto de la moderna lingvistiko, la strukturisto Ferdinand de Saussure (kies frato René estis esperantisto).

Karakterizoj. Esperanto estas kaj parolata kaj skribata. Ĝia leksikono venas precipe el okcidenteŭropaj lingvoj, dum ĝia sintakso kaj morfologio montras fortajn slavajn influojn. Esperantaj morfemoj estas senvariaj kaj preskaŭ senfine rekombineblaj en malsamaj vortoj, tiel ke la lingvo ankaŭ havas multon komunan kun izolaj lingvoj kiel la ĉina, dum ĝia interna vortostrukturo prezentas similecojn al aglutinaj lingvoj kiel la turka, svahila kaj japana.

Disvolviĝo. Komence, la lingvo konsistis el ĉ. 1000 radikoj, el kiuj eblas formi 10.000-12.000 vortojn. Hodiaŭ, Esperanto-vortaroj povas enhavi 15.000-20.000 radikojn, el kiuj eblas formi centojn da miloj da vortoj. La lingvo daŭre evoluas: Akademio de Esperanto kontrolas aktualajn tendencojn. Tra la tempo, la lingvo estis uzata por preskaŭ ĉiuj imageblaj celoj, iuj el ili polemikigaj aŭ problemecaj. La lingvo estis malpermesita kaj ĝiaj uzantoj persekutataj, kaj de Stalin, kiu konsideris ĝin lingvo de "kosmopolitoj", kaj de Hitler, por kiu ĝi estis lingvo de judoj (Zamenhof, kreinto de la lingvo, estis judo). Per uzado de la lingvo en la hejmo, ekzistas eble mil denaskaj parolantoj de Esperanto.

Users. The Universal Esperanto Association (UEA), whose membership forms the most active part of the Esperanto community, has national affiliate associations in 70 countries and individual members in 120 countries. Based on the number of textbooks sold and membership of local societies, the number of people with some knowledge of Esperanto is in the hundreds of thousands and possibly millions. There are speakers of Esperanto all over the world, although there are notable concentrations in countries as diverse as China, Japan, Brazil, Iran, Madagascar, Bulgaria, and Cuba.

Teaching of Esperanto. The ability to communicate in Esperanto can be quickly acquired. Therefore, it provides an ideal introduction to the study of other languages. Within weeks, students can begin to use Esperanto for correspondence, and within months for school trips abroad. Experiments and informal observations demonstrate that prior learning of Esperanto has a favorable influence on the learning of both first and second languages. Esperanto is taught in some schools, although most people learn it through self-study, by correspondence, at a class or over the Internet through sites such as www.lernu.net, which offers courses in over 30 languages. There are textbooks and teach-yourself resources in more than 100 languages. The www.esperanto.net website gives some idea of current teaching activity.

Official recognition. In 1954 the UNESCO General Conference recognized that the achievements of Esperanto match UNESCO's aims and ideals, and official relations were established between UNESCO and UEA. In 1985 the General Conference called on member states and international organizations to promote the teaching of Esperanto in schools and its use in international affairs. UEA also has official relationships with the United Nations,

Uzantoj. Universala Esperanto-Asocio, kies membraro formas la plej aktivan parton de la Esperanto-komunumo, havas landajn asociojn en 70 landoj kaj individuajn membrojn en 120 landoj. Nombro de venditaj lernolibroj kaj membrostatistikoj de lokaj asocioj indikas ke la nombro de homoj kun ioma kono de la lingvo estas centmiloj aŭ eĉ milionoj. Ekzistas Esperanto-parolantoj tra la tuta mondo, kun notindaj koncentriĝoj en landoj tiel diversaj kiel Ĉinio, Japanio, Brazilo, Irano, Madagaskaro, Hungario kaj Kubo.

Instruado de Esperanto. Eblas rapide ekkomuniki per Esperanto, kiu liveras idealan enkondukon al la studado de fremdaj lingvoj. Post kelklaj semajnoj eblas ekuzi ĝin por korespondado kaj post kelkaj monatoj por lernejoj vojaĝoj eksterlande. Eksperimentoj kaj neformalaj observoj atestas, ke antaŭa lernado de Esperanto favore efikas al la studado de kaj unua kaj dua lingvoj. Esperanto estas instruata en iuj lernejoj, sed oni kutime lernas ĝin aŭtodidakte, koresponde, en ĉeesta kurso aŭ rete per www.lernu.net, kiu proponas kursojn en pli ol 30 lingvoj. Lerniloj kaj aŭtodidaktaj materialoj ekzistas en pli ol 100 lingvoj. La retejo www.edukado.net informas pri la aktuala eduk-agado.

Oficiala rekono. En 1954 la Ĝenerala Konferenco de Unesko agnoskis ke la atingoj de Esperanto harmonias kun la celoj kaj idealoj de Unesko, kaj oficialaj rilatoj estis establita inter Unesko kaj UEA. En 1985 la Ĝenerala Konferenco de Unesko alvokis al membroj-ŝtatoj kaj internaciaj organizaĵoj antaŭenigi la instruadon de Esperanto en lernejoj, kaj ĝian uzadon en internaciaj aferoj. UEA havas oficialajn rilatojn ankaŭ kun Unuiĝintaj Nacioj, Unicef, Konsilio de

UNICEF, the Council of Europe, the Organization of American States, and the International Standards Organization (ISO).

Meetings and travel. More than a hundred international conferences and meetings are held each year in Esperanto - without translators or interpreters. The biggest is the International Esperanto Congress which is held annually, most recently in Yokohama (2007), Rotterdam (2008), and Biaystok in Poland (2009). Future congresses are due at being held in Havana (2010) and Copenhagen (2011). The second Middle Eastern Esperanto Conference occurred in Iznik, Turkey in 2009. The sixth Asian Congress will take place in Mongolia in 2010, and the 8th Pan-American Congress in San Paulo in 2011. The 2011 edition of the *Pasporta Servo* handbook (Passport Service), a service run by UEA's youth section, contains addresses of over 1,000 hosts in 90 countries providing free overnight accommodation to Esperanto-speaking travelers.

Research and libraries. Many universities include Esperanto in courses on linguistics, while a few offer it as a separate subject. Particularly noteworthy is the University of Poznan in Poland, which offers a degree program in interlinguistics. The bibliography of the American Modern Language Association records more than 300 scholarly publications on Esperanto every year. The library at the International Esperanto Museum in Vienna (part of the National Library of Austria) has more than 35,000 items. Other major libraries with more than 20,000 items include the Hodler Library at UEA headquarters in Rotterdam, the British Esperanto Association's library at Stoke-on-Trent, the German Esperanto library at Aalen, and the Japanese Esperanto Association's library in Tokyo. The Vienna and Aalen collections can be consulted on-line and items are available through the international inter-loan system.

Eŭropo, Organizaĵo de Amerikaj Ŝtatoj, kaj Internacia Organizaĵo de Normigado.

Kunvenoj kaj vojaĝado. Pli ol cent internaciaj konferencoj kaj kunvenoj okazas ĉiujare en Esperanto sen tradukistoj aŭ interpretistoj. La plej granda estas la Universala Kongreso de Esperanto, laste okazinta en Jokohamo (2007), Roterdamo (2008) kaj Bjalistoko (2009). Venontaj kongresoj estos en Havano (2010) kaj Kopenhago (2011). La dua Mezorianta Kunveno de Esperanto okazis en Iznik, Turkio (2009). La sesa Azia Kongreso estos en Mongolio en 2010 kaj la oka Tut-Amerika Kongreso en San-Paŭlo en 2011. La eldono 2011 de *Pasporta Servo*, servo de la junulara sekcio de UEA, havas adresojn de 1000 gastigantoj en 90 landoj donantaj senpagan tranoktadon al vojaĝantaj Esperanto-parolantoj.

Esplorado kaj bibliotekoj. Multaj universitatoj inkludigas Esperanton en kursoj pri lingvistiko; kelkaj proponas ĝin kiel sendependan lernotemon. Aparte notinda estas la universitato de Pozna, Pollando, kun diploma programo pri interlingvistiko. La bibliografio de la usona Asocio de Modernaj Lingvoj registras pli ol 300 fak-eldonaĵojn pri Esperanto ĉiujare. La biblioteko de Internacian Esperanto-Muzeo en Vieno (parto de la Nacia Biblioteko de Aŭstrio) havas pli ol 35.000 erojn. Aliaj grandaj bibliotekoj, ĉiuj kun pli ol 20.000 eroj, estas Biblioteko Hodler de UEA en Roterdamo, la biblioteko de Esperanto-Asocio de Britio en Stoke-on-Trent, Germana Esperanto-biblioteko en Aalen, kaj la biblioteko de Japana Esperanto-Instituto en Tokio. La kolektojn de Vieno kaj Aalen eblas konsulti per Interreto kaj per la internacia pruntosistemo.

Professional contacts and special interests. Organizations for Esperanto speakers include those for doctors, writers, railway workers, scientists, musicians, and numerous others. They often publish their own magazines, hold conferences, and help to expand the language for professional and specialized use. The International Academy of Sciences of San Marino facilitates collaboration at the university level. Original and translated publications appear regularly in fields such as astronomy, information technology, botany, chemistry, law, and philosophy to name a few. In 2009, UEA launched the 'Scientific Thought' series of scientific classics with Darwin's *The Origin of Species*.

There are Esperanto special interest groups for people such as Scouts, chess players, Go players, cat-lovers, and the blind. UEA's youth section, TEJO, organizes international conferences and publishes magazines. Buddhists, Shintoists, Roman Catholics, Protestants, Quakers, Baha'is, and atheists have their own organizations and many community, social and interest groups use the language. The Sennacieca Asocio Tutmonda (International Non-National Association) is made up of various worker groups.

Literature. Esperanto's flourishing literary tradition has been recognized by PEN International, which accepted an Esperanto affiliate group in 1993. The Esperanto Literature Academy, founded in 2008, promotes writing in Esperanto. Notable present-day writers in Esperanto include the novelists Trevor Steele (Australia), Istvn Nemere (Hungary), Spomenka Štimec (Croatia), and Manuel de Seabra (Catalonia), poets Mauro Nervi (Italy), Mao Zifu (China), Mikhail Gishpling (Israel), and Abel Montagut (Catalonia), and the essayists and translators Probal Dasgupta (India) and Humphrey Tonkin (United States). The Esperanto poets William Auld, Marjorie Boulton, and Baldur Rag-

Profesiaj kontaktoj kaj specialaj intereso. Organizaĵoj por Esperanto-parolantoj inkluzivas tiujn por kuracistoj, verkistoj, fervojistoj, sciencistoj, muzikistoj kaj multaj aliaj. Ili eldonas revuojn, organizas konferencojn kaj helpas ekspansiigi la lingvon por profesia kaj faka uzo. Akademio Internacia de la Sciencoj, AIS, faciligas kunlaboron sur la universitata nivelo. Originaj kaj tradukitaj verkoj aperas pri astronomio, informadiko, botaniko, kemio, juro, filozofio, k.a. fakoj. En 2009 UEA lanĉis per *La origino de specioj* de Darvino serion de sciencaj klasikaĵoj, "Scienca Penso".

Proprajn organizaĵojn havas i.a. blinduloj, skoltoj, ŝak- kaj go-ludantoj, kaj katanantoj. La junulara sekcio de UEA, TEJO, organizas internaciajn kunvenojn kaj eldonas periodaĵojn. Budhistoj, ŝintoistoj, katolikoj, protestantoj, kvakeroj, bahaanoj kaj ateistoj havas siajn organizaĵojn, kaj multaj soci-aktivaj grupoj uzas la lingvon. En Sennacieca Asocio Tutmonda kunagas diversaj laboristaj tendencoj.

Literaturo. La floranta literatura tradicio en Esperanto estas agnoskita de PEN-Internacia, kiu akceptis Esperanto-filion en 1993. La verkadon en Esperanto stimulas Akademio Literatura de Esperanto, fondita en 2008. Notindaj nunaj verkistoj estas la romanistoj Trevor Steele (Aŭstralio), Istvn Nemere (Hungario), Spomenka Štimec (Kroatio), kaj Manuel de Seabra (Katalunio); la poetoj Mauro Nervi (Italio), Mao Zifu (Ĉinio), Miĥail Giŝpling (Israelo) kaj Abel Montagut (Katalunio); kaj la eseistoj kaj tradukistoj Probal Dasgupta (Hinda Unio) kaj Humphrey Tonkin (Usono). La Esperanto-poetoj William Auld, Marjorie Boulton kaj Baldur Ragnarsson estis kandidatigitaj por la literatura Nobel-premio.

narsson have been proposed for the Nobel Prize in Literature.

Translations. Most recent translations into Esperanto include Shakespeare's *The Winter Tale*, Manzoni's *The Betrothed*, *The Lord of the Rings* by J.R.R. Tolkien, *One Hundred Years of Solitude* by Gabriel Garca Mrquez, *Maitreyi* by Eliade, *The Fateful Adventures of the Good Solider Švejk* by Hašek, and the Chinese classic *Pilgrim to the West* by Wu Cheng'en. Many anthologies have translations of poetry from various languages.

For children, Asterix, Winnie the Pooh and Tintin have been joined by Der Struwelpeter and Pippi Longstocking, and the complete Moomintroll books by world-renowned Finnish author Tove Jansson, as well as the Oz books of L. Frank Baum are available online. Translations out of Esperanto include *Maskerado*, a book published in Esperanto in 1965 by Tivadar Soros, father of the financier George Soros, about his family's survival during the Nazi occupation of Budapest. This book has been published in English in Britain and the United States, and has appeared also in Russian, Hungarian, German, and Turkish. A book by the Polish journalist Roman Dobrzyski *The Zamenhof Street* has appeared in more than 10 languages, most recently in French (2008) and Italian (2009).

Theatre and cinema. Plays by dramatists as diverse as Goldoni, Ionesco, Shakespeare and Alan Ayckbourn have been performed in recent years in Esperanto. Many plays by Shakespeare have been translated into Esperanto: a local cast performed *King Lear* in Esperanto in Hanoi, Vietnam.

Esperanto use in the **cinema** is less common. In scenes of Chaplin's *The Great Dictator* there are posters in Esperanto. In *Idiot's Delight* with Clark Gable and the Japanese film *Jan Arima* there are dialogues in Esperanto, while the cult film *Incubus* with William Shatner uses Esperanto only.

Tradukoj. Inter la plej novaj literaturaj tradukoj elstaras *Vintra fabelo* de Ŝekspiro, *La gefianĉoj* de Manzoni, *La majstro de l' ringoj* de Tolkien, *Cent jaroj da soleco* de Garca Mrquez, *Fraŭlino Maitreyi* de Eliade, *Aventuroj de la brava soldato Švejk* de Hašek, kaj la klasika ĉina romano *Pilgrimo al la Okcidento* de Wu Cheng'en. Multaj antologioj enhavas tradukojn de poezio el diversaj lingvoj.

Apud Asterikso, Winnie-la-Pu kaj Tinĉjo, infanoj povas legi ankaŭ pri Hirt-hara Petro kaj Pipi Ŝtrumpolonga. La Muminvalo-libroj de Tove Jansson kaj la Oz-libroj de L. Frank Baum estas haveblaj en Interreto. Tradukoj el Esperanto inkluzivas *Maskerado*, eldonita en Esperanto en 1965 de Tivadar Soros, patro de la financisto George Soros. Ĝi rakontas la spertojn de lia familio dum la nazia okupado de Budapeŝto. Ĝi estis eldonita en la angla en Britio kaj Usono, kaj aperis ankaŭ en la rusa, hungara, germana kaj turka. Libro de la pola ĵurnalisto Roman Dobrzyski, *La Zamenhof-strato*, aperis en pli ol dek lingvoj, laste en la franca (2008) kaj la itala (2009).

Teatro kaj kino. Teatraĵoj de dramverkistoj tiel diversaj kiel Goldoni, Ionesco, Ŝekspiro kaj Ayckbourn estis lastatempe prezentitaj en Esperanto. Multaj dramoj de Ŝekspiro ekzistas en Esperanta traduko; *Reĝo Lear* estis prezentita en Esperanto en Hanojo, Vjetnamio, en decembro 2001, kun loka rolularo.

La utiligo de Esperanto en **kino** estas malpli ofta. En scenoj de *La granda diktatoro* de Chaplin aperis afiŝoj en Esperanto, en *Delekto de idioto* kun Clark Gable kaj la japana filmo *Jan Arima* iuj dialogoj estis en Esperanto, kaj la kultfilmo *Inkubo* uzis nur Esperanton.

Music. Musical genres in Esperanto include popular and folk songs, rock, cabaret, solo and choral pieces, and opera. Popular composers and performers, including Elvis Costello and Michael Jackson, have recorded in Esperanto, written scores inspired by the language, or used it in their videos. Classical orchestral and choral pieces with texts in Esperanto include Lou Harrison's *La Koro Sutro* and David Gaines's first symphony, both from the United States. Music in Esperanto can be found online.

Magazines. Over 100 magazines and journals are published regularly in Esperanto, including the monthly news magazine *Monato*, the youth magazine *Kontakto*, and UEA's *Esperanto* magazine. Many magazines have an online edition and post past editions online. There are regular publications about medicine, science, and religion, as well as educational publications, literary reviews, and publications on special interest topics.

Radio and television. Radio stations in Brazil, China, Cuba, and the Vatican broadcast regularly in Esperanto. Many more programs are available online. Esperanto TV in Biaystok broadcasts regular programs in Esperanto.

Internet. Esperanto is used widely on the Internet and its use is growing rapidly. There are several hundred discussion groups which cover topics from family use of Esperanto to the general theory of relativity. Esperanto is widely used in the ICQ, IRC, MSN, and Skype instant messaging programs. Computer programs, for example spelling and grammar checkers and keyboard settings, have been created in Esperanto. Programs such as OpenOffice.org, Firefox, IrfanView, the KDE graphical desktop environment, and the Ubuntu and Mandriva operating systems are available in Esperanto. Popular websites such as Google, Wikipedia, Facebook, and Ipernity have Esperanto ver-

Muziko. Muzikaj ĝenroj en Esperanto inkluzivas popularajn kaj popolajn kantojn, rokmuзикon, kabaredon, kantojn por solistoj kaj ĥoro, kaj operon. Popularaj komponistoj kaj artistoj, i.a. Elvis Costello kaj Michael Jackson, registris en Esperanto, verkis orkestraĵojn inspiritajn de la lingvo, aŭ uzis ĝin en videofilmetoj. Klasikaj orkestraĵoj kaj ĥorverkoj kun Esperanto-teksto inkluzivas *La Koro Sutro* de Lou Harrison kaj la 1-an simfonion de David Gaines, ambaŭ el Usono. Muziko en Esperanto estas trovebla en TTT.

Periodaĵoj. Pli ol 100 revuoj aperas en Esperanto, ekz. la novaĵrevuo *Monato*, la junulara revuo *Kontakto* kaj la revuo *Esperanto* de UEA. Multaj revuoj havas elektronikan eldonon kaj arkivojn en TTT. Estas periodaĵoj pri medicino kaj scienco, religiaj magazinoj, edukaj periodaĵoj, literaturaj revuoj kaj special-temaj eldonaĵoj.

Radio kaj TV. Radiostacioj en Brazilo, Ĉinio, Kubo, Pollando kaj Vatikano elsendas regule en Esperanto. Plimultiĝas programoj aŭdeblaj en Interreto. Regularajn programojn elsendas Esperanto-TV de Bjalistoko.

Interreto. La reta uzado de Esperanto estas tre vigla kaj rapide plivastiĝanta. Ekzistas kelkcento da diskutlistoj, kiuj traktas temojn ekde la familia uzado de la lingvo ĝis la ĝenerala teorio de relativeco. Esperanto estas vaste uzata en la tujmesaĝiloj ICQ, IRC, MSN kaj Skype. Komputilaj programoj, ekz. literumiloj, gramatik-kontroliloj kaj klavar-aranĝoj, estis kreitaj en Esperanto. Programoj kiel OpenOffice.org, Firefox, IrfanView, la grafika labormedio KDE, kaj la operaciaj sistemoj Ubuntu kaj Mandriva estas haveblaj en Esperanto. Popularaj retejoj kiel Google, Vikipedio, Facebook kaj Ipernity havas ankaŭ Esperanto-versiojn.

sions.

UEA services. UEA publishes books, magazines, and a yearbook listing Esperanto organizations and local representatives around the world. These publications, as well as information on CDs, DVDs etc. can be found at www.uea.org/katalogo. UEA's book service has about 5,000 titles in stock.

Servoj de UEA. UEA eldonas librojn, revuojn, kaj jarlibron kun listoj de Esperanto-organizaĵoj kaj lokaj reprezentantoj tra la mondo. Vi trovas informojn pri tiuj eldonaĵoj kaj pri kompaktaĵoj, DVD-oj, ktp en www.uea.org/katalogo. La Libroservo de UEA stokas ĉ. 5000 titolojn.

2 Teaching esperanto from birth: creolization or not? / Instruado de Esperanto de la nasko: ĉu kreoliĝo aŭ ne?

There are early bilingual children that are very special bilinguals, not with two national languages, but with a very particular language, i.e. Esperanto, on the one hand, and at least one, and sometimes two national languages on the other. Thus the scientific field that the study of bilingual children with Esperanto draws on is the *psycholinguistics of Esperanto*, which aims at understanding the kind of cognitive processing typically activated when learning this language as related to its specific structure and to the way this learning can have a positive fallout on others (for a recent review, see Pinto, Corsetti, 2001).

We are legitimated in thinking that the combined effects of early bilingualism on the one hand, and the peculiar structure of Esperanto on the other, can activate particularly elaborate forms of overregularization. However, before examining the empirical data, it is useful to recall precisely those structural principles of Esperanto, to which we have often referred only implicitly so far.

Esperanto, as is well known, belongs to the whole fascinating history of the creation of artificial languages. The creators of these languages initially aimed to create the perfect language. Later the aim became to create a philosophical language, and eventually an international language. This history has been wonderfully de-

Estas fruaj dulingvaj infanoj, kiuj estas apartaj dulingvuloj, ne nur kun du naciaj lingvoj sed kun tri aparta lingvo, tio estas Esperanto unuflanke kaj almenaŭ unu sed ofte du naciaj lingvoj aliflanke. Tial la scienca kampo, el kiu studoj pri dulingveco kun Esperanto komencas sian laboron estas la *psiholingvistiko de Esperanto*, kiu celas kompreni la speco de konaj procedoj, normale aktivigitaj, kiam oni lernas ĉi tiun lingvon rilate al ties specifa strukturo kaj la maniero laŭ kiu la lernado de ĝi povas havi pozitivan efikon sur la aliajn (por lastatempa revizio de ĉi tio, vidu Pinto, Corsetti, 2001).

Ni prave pensas ke la kombinitaj efikoj de frua dulingveco unuflanke kaj la aparta strukturo de Esperanto aliflanke povas aktivigi aparte ellaboritajn formojn de superreguliĝo. Ĉiuokaze antaŭ ol ekzameni la praktikajn datumojn, estas utile reprezenti tiujn strukturajn ecojn de Esperanto, al kiuj ni aludis nur implice ĝis nun.

Esperanto, kiel oni bone scias, apartenas al la komplete fascina historio de la kreado de artefaritaj lingvoj. La kreintoj de tiuj lingvoj, komence, celis krei la perfektan lingvon. Poste la celo iĝis tiu de kreado de filozofia lingvo, kaj fine de internacia lingvo. Ĉi tiu historio estis mirinde priskribita de Umberto Eco⁷ kaj antaŭ

scribed by Umberto Eco¹ and before him by Alessandro Bausani², who also shed light on the motivations which inspired the creators of such languages³. A more rigorous classification of these languages based on linguistic grounds can be found in Detlev Blanke⁴.

Here we shall just say that within the vast horizon of international planned languages Esperanto can be classified as an *a posteriori*⁵ language (i.e. a language whose vocabulary is borrowed from national languages) with an original grammatical system, which gives it a central place in the group of inflected, agglutinative and isolating languages. In particular, in Esperanto there are elements of all these types of languages⁶. In practice the vocabulary of Esperanto is mainly derived from languages of the Latin/Romance group (but with considerable input from other groups too).

The way the language functions, on the other hand, is completely original. Besides the lexical morphemes, for example: *bicikl-* (the general concept of a bicycle), *tabl-* (the general concept of a table), *prav-* (the general concept of being right), *fajr-* (the general concept of fire), *ir-* (the general concept of going), *klopod-* (the general concept of trying) etc., there are series of grammatical morphemes which specify the significance of the root within the sentence.

The main ones are the endings *-o* (the concept of a noun), *-a* (the concept of quality, an adjective), *-e* (the concept of an adverb, manner, place, means, etc.), *-as*, *-is*, *-os*, and others (the concept of action, a verb, in the present, past, future etc.). Complements are indicated by prepositions or by the ending *-n*. The vocabulary is enlarged by means of various lexical morphemes, which function as prefixes and suffixes, to create such words as *mal-san-ul-ej-o* = hospital. This word can be broken down as follows: the opposite of + health + person + place + noun, i.e. the

li de Alessandro Bausani⁸, kiu ankaŭ ĵetis lumon sur la motivojn, kiuj inspiris la krentojn de tiuj lingvoj⁹. Pli rigora enklasigo de tiuj lingvoj sur la bazo de lingvistikaj faktoj estas trovebla en Detlev Blanke¹⁰.

Ĉi tie ni nur diru, ke en la vasta gamo de internaciaj plan-lingvoj Esperanto povas esti enklasigita kiel lingvo aposteriora¹¹ (tio estas lingvo, kies vortaro estas prunteprenita de naciaj lingvoj) kun originala gramatika sistemo, kiu donas al ĝi centran lokon en la grupo de fleksiaj, aglutinaj kaj izolaj lingvoj. Tute aparte en Esperanto estas elementoj de ĉiuj ĉi tiuj specoj de lingvoj¹². En la praktiko la vortaro de Esperanto derivas ĉefe de la lingvoj de la grupo latina/latinida (sed kun rimarkindaj kontribuoj ankaŭ de la aliaj grupoj).

Aliflanke la funkci-maniero de la lingvo estas komplete originala. Apud la leksika morfemo, ekzemple: *bicikl-* (la ĝenerala koncepto de 'biciklo'), *tabl-* (la ĝenerala koncepto de 'tablo'), *prav-* (la ĝenerala koncepto de praveco), *fajr-* (la ĝenerala koncepto de fajro), *ir-* (la ĝenerala koncepto de 'irado'), *klopod-* (la ĝenerala koncepto de provado, klopodado) ktp., ekzistas serio de gramatikaj morfemoj, kiuj klarigas la signifon de la radiko en la frazo.

La ĉefaj morfemoj estas la finaĵoj *-o* (koncepto de nomo), *-a* (koncepto de kvalito, adjektivo), *-e* (koncepto de adverbo, maniero, loko, rimedo, ktp.), *-as*, *-is*, *-os*, ktp... (koncepto de agado, verbo, en la nuna, antaŭa kaj posta tempoj, ktp.). Komplementoj estas indikataj per prepozicioj aŭ per la finaĵo *-n*. La vortaro estas grandigita pere de pluraj leksikaj morfemoj, kun funkcioj de prefiksoj kaj sufiksoj, por krei vortojn tiajn, kia esta *mal-san-ul-ej-o* = mal-sanulejo. Ĉi tiu vorto povas esti dismembrigita tiel: la malo de + sano + persono + loko + nomo, tio estas la loko de personoj,

place of individuals who are not healthy = the place of the sick = a hospital.

To summarize the situation in the words of Wells (1989, p. 37), Esperanto is:

- a. extremely agglutinative
- b. not highly synthetic
- c. with regular morphemes
- d. with only one declension and one conjugation¹³.

The originality of this structure was well known to Zamenhof himself, the creator (or initiator, as he liked to call himself) of Esperanto, who wrote:

“I have organized the language in such a way as to permit the analysis of ideas into independent words, so that the entire language rather than being made of words in different grammatical forms is made only of non-variable words [...]. A language structure of this kind is completely foreign to Europeans [...]. The word *fratino*, for instance, actually consists of three words: *frat-* “brother”, *in-* “woman”, *-o* (something which is or exists) (= something which is a brother-woman = sister)...”¹⁵.

It is obvious that, in practice, these principles are followed only when they do not clash with other needs. While speakers use *malprava* (the opposite of right/true), they do not use *malpensi* (the opposite of thinking), because they are unable to infer its sense, which is not thinking but doing an action which is the opposite of thinking. This is, in fact, the first limitation of a semantic nature to the development of vocabulary in Esperanto. Another limitation derives from the existence of lexical roots which already express the concept that could be expressed with compound words. We shall see that the children we encounter normally do in fact break this rule, since they have not yet learnt the already existing morphemes which are in a certain sense redundant.

kiuj ne estas sanaj = la loko de la malsanuloj = malsanulejo.

Por sume prezenti la situacion en la vortoj de Wells (1989:37) Esperanto estas:

- a. ekstreme aglutina
- b. ne tre sinteza
- c. kun regulaj morfemoj
- d. kun nur unu deklinacio kaj unu konjugacio¹⁴.

La originaleco de ĉi tiu strukturo estis bone konata de Zamenhof mem, la kreinto (aŭ iniciatinto, kiel li ŝatis esti nomata) de Esperanto, kiu skribis:

“Mi aranĝis la lingvon en tia maniero, ke estas ebla la analizo de ideoj en sendependaj vortoj, tiel ke la tuta lingvo pli ol esti fatata per vortoj en malsamaj gramataikaj formoj, estas farata nur de nevariaj vortoj lingva strukturo de ĉi tiu speco estas komplete fremda al eŭropanoj...la vorto *fratino*, ekzemple, efektive konsistas el tri vortoj: *frat* – “frato”, *in-* “virino”, *-o* “io, kio estas aŭ ekzistas” (= io, kio estas virina frato = fratino)...”¹⁶.

Estas nature, ke en la praktiko ĉi tiuj principoj estas sekvataj nur kiam ili ne konfliktas kun aliaj bezonoj. Dum parolantoj uzas la vorton *malprava* (la malo de ‘ĝusta/vera/prava’), ili ne uzas *malpensi* (la malo de ‘pensi’), ĉar ili ne kapablas kapti ĝian sencon, kiu ne rilatas al nepensado sed al agado, kiu estas la malo de pensado. Ĉi tiu estas, fakte, la unua limo kun semantika/signifa eco al la evoluo de la vortaro de Esperanto. Alia limigo venas el la ekzisto de leksikaj radikoj, kiuj jam esprimas la koncepton, kiu povus esti esprimita per kunmetitaj radikoj. Ni vidos, ke la infanoj, kiujn ni renkontos, normale ja rompas fakte ĉi tiun regulon, ĉar ili ankoraŭ ne lernis la ĵem ekzistantajn morfemojn, kiuj iu maniere estas superfluaĵoj.

Another aspect which speakers of Indo-European languages find particularly hard to understand is the fact that every root may have any role in the sentence, as long as it has the right ending to fit its role. For example, while *bicikl-o* means “bicycle”, *bicikl-i* is the corresponding verb (to do the action which is done with a bicycle = to cycle), *bicikl-a* (having a quality connected with bicycles), etc. As we shall see the spirit of the language in this area is easily understood by native speakers.

An important but unresolved issue, which will have to remain unresolved for the time being, concerns the number of Esperanto speakers. Since they are all people who speak it as a second language and who for the most part have taught it themselves, it is genuinely difficult to evaluate their number. Estimates vary from 15 million¹⁷ to 50.000¹⁸. In this field everyone can make his own guesses. The most credible ones vary from 1 to 2 million¹⁹.

The idea of teaching Esperanto to one's own children from birth appeared very early in the history of the Esperanto-speaking community. Around the beginning of the last century the first attempts took place, the most documented of which concern an English family²⁰, and they have continued since then. Presently, the phenomenon tends to increase, although it is still numerically restricted. However the phenomenon is quite widespread in the Esperanto speaking world, as is proved by the existence of meetings, usually held in the countries of Central Europe, which are exclusively intended for Esperanto-speaking families, and also the “children's congresses”²¹ which are organized every year in parallel with the so-called Universal Congress of Esperanto. Estimates based on the data of “Family Circle”²², an organization for Esperanto-speaking families, suggests that there are probably about a thousand families in the world, today, who use Esperanto as one of their

Alia aspekto, kiun parolantoj de hindeŭropaj lingvo trovas aparte malfacile komprenebla, estas la fakto, ke ĉiu radiklo povas havi ĉian rolon en la frazo, kondiĉe ke ĝi kunhavas la ĝustan finaĵon por tiu rolo. Ekzemple, dum *bicikl-o* signifas “biciklo = duradaĵo sur kiu oni rajdas”, *bicikl-i* estas la kongrua verbo (fari la agon, kiun oni faras per biciklo), *bicikl-a* (havanta kvaliton kunligitan kun bicikloj), ktp. Kiel ni vidis en la esploro la spirito de la lingvo en ĉi tiu kampo estas facile komprenata de denaskaj parolantoj.

Grava sed ne solvita afero, kiu devas resti nesolvita en la nuna tempo, rilatas al la nombro de parolantoj de Esperanto. Ĉar ili estas ĉiuj homoj, kiuj parolas Esperanton kiel duan lingvon kaj kiuj plejparte memlernis ĝin, estas vere malfacile taksilian nombro. Taksoj varia de 15 milionoj²⁴ al 50.000²⁵. En ĉi tiu kampo ĉiu rajtas fari sian divenon. La plej kredindaj varias de 1 al 2 milionoj²⁶.

La ideo instrui Esperanton al siaj gefiloj de la nasko aperis tre frue en la historio de la esperant-lingva komunumo. Ĉirkaŭ la komenco de la lasta jarcento okazis la unuaj provoj. La plej dokumentita el ili rilatas al angla familio²⁷. Post tiu provo oni daŭrigis ĝis nun. Nuntempe la fenomeno emas pliiĝi, kvankam ankoraŭ nombre malgranda. Ĉiokaze la fenomeno estas sufiĉe disvastiĝinta en la Esperanto-parolanta mondo, kiel pravas la renkontiĝoj, normale en landoj de centra Eŭropo, kiuj celas nur Esperanto-parolantajn familiojn, kaj ankaŭ la “Infanaj Kongresoj”²⁸, kiuj estas organizataj ĉiujare paralele al la tiel nomata Universal Kongreso de Esperanto. Taksoj surbaze de la informoj de “Rondo Familia”²⁹, organizaĵo por esperant-lingvaj familioj, sugestas ke eble estas ĉirkaŭ milo da familioj en la nuntempa mondo, kiuj uzas esperanton, kiel unu el siaj lingvoj³⁰. Ĉi tiuj familioj, kiom ni scias, estas pli densaj en Eŭropo, kaj Okcidenta, kaj Centra kaj

languages²³. These families, as far as we know, are more concentrated in Europe (Western, Central and Eastern) than in all the other continents. We can assume, then, that probably around 2000 children are involved. The fact that this phenomenon occurred so early in the history of the Esperanto movement, has led to the existence of third- and even fourth-generation Esperanto speakers.

From the much research done it is evident that there are phenomena of overregularization of Esperanto-speaking children from birth, but no phenomenon of creolization.

Compared with the overregularization instances described in children who learn natural languages, the examples we analyzed here undoubtedly appear more sophisticated, both structurally and semantically. Examples such as “goed” instead of “went” in English, “ouvri” vs. “ouvert” (open) in French, “facete” vs. “fate” (do) in Italian, and others that we have learnt from developmental psycholinguistics reviews, at most apply one regular composition procedure, and are immediately obvious to the adult – with regard to both intent and linguistic regularity. On the other hand, an expert grammatical knowledge of standard Esperanto usage is needed in order to identify the applied structural principles and semantic results that these particular applications happen to need. This simple methodological criterion appears in itself an important confirmation of the central idea that inspired our study, i.e. the expectation that bilingual children learning Esperanto from birth would show types of overregularizations particularly unpredictable and divergent from standard adult forms.

Apparently, a language whose nature is highly combinatory and regular is likely to stimulate regularity and combination abilities in those who acquire it. Starting from our second level, where multiple

Orienta, ol en ĉiuj aliaj kontinentoj. Do, ni povas supozi ke eble ĉirkaŭ 2.000 infanoj estas enplektitaj en ĉi tiu agado. La fakto, ke ĉi tiu fenomeno ekozis tiel frue en la historio de la Esperanto-movado, portis al la ekzisto de parolantoj de Esperanto de la tria kaj eĉ kvara generacioj.

De la multaj faritaj esploroj estas evidente ke ekzistas fenomenoj de superreguligo fare de Esperanto-parolantaj infanoj de la nasko, sed neniu fenomeno de kreoliĝo.

Kompare kun la kazoj de superreguligo priskribitaj por infanoj, kiuj lernas naturajn lingvojn, la ekzemploj, kiujn ni analizis en niaj esploroj aperas pli ellaboritaj, kaj strukture kaj signife. Ekzemploj kiel “goed” anstataŭ “went” en la angla (iris), “ouvri” kontraŭ “ouvert” (malfermita) en la franca, “facete” kontraŭ “fate” (vi faras) en la itala kaj aliaj, kiujn ni lernis de verkoj pri evoluo-psiĥologio, maksimume uzas unu regulan kunmetan procedon, kaj estas tuj memkompreneblaj por la plenkreskulo rilate kaj al la intenco kaj al la lingva reguleco. Aliflanke, faka gramatika sperto pri la norma Esperanto-uzo estas postulata por identigi la strukturajn principojn aplikitajn kaj la signifo-rezultojn, kiujn ĉi tiuj apartaj aplikoj ŝajnas kuntreni. Ĉi tiu simpla pri-metoda kriterio ŝajnas en si mem grava konfirmo de la centra ideo, kiu inspiris niajn esplorojn, tio estas la atendo, ke dulingvaj infanoj lernantaj Esperanton de la nasko montros specojn de superreguligoj aparte neantaŭvideblaj kaj disiĝantaj de la normaj plenkreskulaj formoj.

Laŭŝajne lingvo, kies naturo estas altgrade kunmeta kaj regula, verŝajne instigos kapablojn je reguleco kaj kunmetemo en tiujn, kiuj lernas ĝin. Ekirante de nia dua nivelo, kie multobla kumetadaj proce-

composition procedures are grafted onto the same root in a totally plausible way, we can hardly believe to a purely casual or mechanical word play. It is no surprise, then, that the increasing complexity of the forms produced corresponds to the age growth.

In the light of all the data presented and commented so far, several lines of research could be fruitfully developed.

a. To start with, we need to check the consistency of the overregularization categories identified both as for the distinctive features from level to level and for intra-level variants. To this end, it is indispensable to access larger corpora from Esperanto-speaking children of the same age range and family background characteristics, in order to focus on the very nature of this type of language processing in the course of development.

b. It would also be interesting to analyze the overregularizations produced by these Esperanto-speaking children in the other language or languages that they learn at the same time. In these cases too there may be peculiarities that could be linked, at least indirectly, to their experience of speaking Esperanto.

c. Just as interesting as the study of early forms of overregularization would be an analysis of its decline at later ages which is generally coincident with progress in the acquisition of standard Esperanto. It would be worth studying the reactions of children when their irregular forms are corrected by adults, or even more significant on a metalinguistic perspective, the perception that these children might have of their own overregularizations several years after they first produced them.

duroj estas greffitaj al la sama radiko en tute permesebla maniero, ni ne sukcesas kredi al pure laŭokaza aŭ meĥanika vortludo. Ne estas surprize, do, ke la kreksanta komplekseco de la produktitaj formoj kongruas kun la kresko de la aĝo.

Je la lumo de la informoj prezentitaj kaj komentitaj ĝis nun, pluraj esplorlinioj povus esti fruktodone evoluigitaj.

a. Por komenci, ni bezonas kontroli la konsiston de superreguligaj kategorioj eltrovitaj kaj rilate al la distingaj elementoj inter la niveloj kaj rilate al la ennivelaj variaĵoj. Ĉi-cele necesegas aliri pli grandajn tekstarojn de infanoj parolantaj Esperanto de la samaj aĝ-grupoj kaj de la samaj familiaj ĝeneralaj kondiĉoj, por povi fokusi je la kerna naturo de ĉi tiu speco de lingvotraktado dum la infana evoluo.

b. Estus interese ankaŭ analizi la superreguligojn produktitajn de ĉi tiuj esperantlingvaj infanojn la alia lingvo aŭ aliaj lingvoj, kiujn ili lernas samtempe. Ankaŭ en ĉi tiuj okazoj povus esti apartaĵoj, kiuj povus esti kunligitaj, almenaŭ nerekte, al la sperto paroli Esperanton.

c. Ĝuste same interesa kiel la studo pri la fruaj formoj de superreguligo estus analizo de la deklino de tio je postaj aĝoj, kio estas kutime samtempa kun la progreso en la akirado de la norma esperanto. Estus inde studi la reagojn de infanoj, kiam la nenormaj formoj estas korektataj de la plenkreskuloj, aŭ eĉ pli signife en rilato kun translingva perspektivo, la percepton, kiun ĉi tiuj infanoj povus havi pri la propraj superreguligoj multajn jarojn post kiam ili unue produktis ilin.

3 The Grin Report / La Raporto Grin

In October 2005 a particularly interesting report was published, accessible in French³¹, by Professor Francois Grin of Switzerland. The most startling conclusion of the report is that due to the cur-

En oktobro 2005-a aparte interesa raporto estis publikigita, atingebla en la franca³², fare de profesoro Francois Grin el Svisujo. La plej miriga konkludo de la raporto estas, ke pro la nuna interna-

rent international leading position of the English language, the United Kingdom gains 17-18 thousand million, which is more than three times the famous British rebate, or 1% of its GNP. In other words, each of the 394 million non-anglophones of the EU, among them the citizens of the poorest new member states, are subsidizing the British economy!

This amount is received from the sale of books and other goods linked to the English language, from the 700 000 people who visit Britain annually to learn English, as well as from the savings derived from the neglect of foreign language instruction in British schools. This does not account for the total of economic transfers to the United Kingdom for language reasons but for 75% of them, which the author believes is the fruit of the hegemony of English and not only of the demographic weight of the language itself.

The professor of the University of Geneva and specialist in language economy François Grin has released an extensive file in which he analyzes the language policy of the European Union. The study was requested and published by the High Council on Evaluation of the School System – in French: **Haut Conseil de l'évaluation de l'école** – a public, independent, French organization which evaluates and analyzes the state of teaching in France. The report poses the question: what would be the optimal choices for working languages in the European Union?

A more just system would save the EU at least 25 thousand million annually! The Swiss economist proposes a comparison among three possible scenarios:

1. *English as the exclusive language;*
2. *Multilingualism;*
3. *Esperanto as an internal working language in the EU organs.*

cia gvida pozicio de la angla lingvo, la Unuiĝinta Reĝlando gajnas 17-18 mil milionoj, kio estas pli ol trioble granda ol la fama brita rabato, aŭ 1% de ĝia Malneta Nacia Produkto. Alivorte, ĉiu el la 394 milionoj da ne-anglalingvanoj de EU, kaj inter ili la civitanoj de la plej malriĉaj novaj ŝtataj membroj, estas subvenciantaj la britan ekonomion!

Ĉi tiu sumo devenas de vendo de libroj kaj aliaj varoj kunligitaj kun la angla lingvo, de la 700.000 homoj, kiuj vizitas Britujon ĉiujare por lerni la anglan, kiel ankaŭ de la ŝparoj venantaj el la nezorgo pri fremdlingva instruado en britaj lernejoj. Ĉi tio ne rilatas al la tuta ekonomia transsendo al Britujo pro lingvaj kialoj, sed nur al 75% de ĝi, kiun la aŭtoro pensas esti la frukto de la superregado de la angla kaj ne nur de popolnombra pezo de la lingvo mem.

Krome la profesoro de la Universitato de Ĝenevo kaj fakulo pri lingva ekonomio François Grin aperigis tre longan dokumenton, en kiu li analizis la lingvan politikon de la Eŭropa Unio. La studo estis petata kaj aperigata de la Supera Konsilantaro pri taksado de la lerneja sistemo – en la franca: **Haut Conseil de l'évaluation de l'école** – publika, sendependa franca organizaĵo, kiu taksas kaj analizas la stato de instruado en Francujo. La raporto metas la demandon: kiu estus la plej bona elekto de laboraj lingvoj en la Eŭropa Unio?

La fina konkludo estas, ke pli justa sistemo ŝparigus al EU almenaŭ 25 mil milionoj ĉiujare sed, por alveni al tio, la svisa ekonomiisto proponas komparon inter tri eblaj scenejoj:

1. *La angla kiel la sola lingvo;*
2. *Multlingveco;*
3. *Esperanto kiel interna labor-lingvo de la organoj de EU.*

The third possibility, Esperanto, appears to be the least expensive and most equitable, but Grin believes it is not currently viable due to strong prejudices against Esperanto based on simple ignorance. He believes, however, that it is strategically possible for a new generation, with two conditions:

– A large-scale and continuous information campaign throughout the EU about language inequality and Esperanto.

– Cooperation of all member states in the campaign. This could lead to a net **annual savings of approximately 25 thousand million for the EU! “85% of the population of the 25 states have in this a direct and evident interest”**, Professor Grin claims.

– Languages play a central role in the way Europe is currently being integrated. How the European Union and its member states deal with multilingualism has serious implications for individuals, for states, and for international relations.

– The languages of European nations are being changed by globalization, the EU, and English. It is arguable that all continental European languages are on a fast track to second-class status.

Why are languages so important? Here are some language policy axioms:

1. Languages are the storehouses of human experience.
2. Identification with a language is central to human culture.
3. European integration is being carried out by means of language.
4. Laws, agreements, and negotiation depend on linguistic precision.
5. Many concepts mean something different in different cultures and languages.
6. Most people are better at formulating their thoughts in their mother tongue.

La tria eblaĵo, Esperanto, ŝajnas esti la malpli multekosta kaj pli justa, sed Grin pensas, ke ĝi ne estas nuntempe vivikapabla pro la fortaj antaŭjuĝoj kontraŭ Esperanto, bazitaj sur simpla nekono. Li opinas, ĉiuokaze, ke ĝi estas strategie ebla por nova generacio je du kondiĉoj:

– Larĝskala kaj daŭra inform-kampanjo tra la tuta EU pri lingva maljusteco kaj Esperanto.

– Kunlaborado de ĉiuj ŝtataj membroj pri la kampanjo. Ĉi tio povus porti **al jara neta ŝparo de proksimume 25 mil milionoj por EU! “85% de la loĝantaro de la 25 ŝtatoj havas pri tio rektan kaj evidentan intereson”**, diras profesoro Grin.

– Lingvoj ludas centran rolon pri la maniero en kiu Eŭropo estas nun integrita. Kiel la Eŭropa Unio kaj ĝiaj ŝtataj membroj traktas multlingvecon havas seriozajn sekvojn por individuoj, por ŝtatoj, kaj por la internaciaj rilatoj.

– La lingvoj de la eŭropaj landoj estas ŝanĝataj de la tumondiĝo, de EU kaj de la angla. Oni povas pruvi ke ĉiuj kontinentaj eŭropaj lingvoj rapidas al la stato de duarangaj lingvoj.

Kial lingvoj estas tiel gravaj? Jen kelkaj aksiomoj pri lingvaj politikoj:

1. Lingvoj estas la deponejoj de la homa sperto.
2. Identigi kun lingvo estas io centra al homa kulturo.
3. Eŭropa integriĝo estas farata pere de lingvo.
4. Leĝoj, interkonsentoj kaj negocado dependas de lingva precizeco.
5. Multaj konceptoj signifas ion malsaman en malsamaj kulturoj kaj lingvoj.
6. La plejmulto de la homoj plej bone formulas siajn pensojn en sia gepatra lingvo.

7. Native speakers have clear advantages over non-native speakers.	7. Denaskaj parolantoj havas klarajn avantaĝojn rilate al nedenskaj parolantoj.
8. The idea that English is a neutral language is false.	8. La ideo, ke la angla estas neŭtrala estas malvera.
9. Translation and interpretation are vital but can only be partially successful.	9. Tradukado kaj interpretado estas vivigaj sed ili povas esti nur parte sukcesaj.
10. All forms of public discourse presuppose just and fair communication.	10. Ĉiuj formoj de publikaj parolado antaŭsupozas ĝustan kaj justan komunikado.
11. The idea that we need ONE language of European communication is false.	11. La ideo, ke ni bezonas UNU lingvon por eŭropa komunikado estas malvera.
12. Effective multilingualism can counteract the EU's democratic deficit.	12. Reala multlingveco povas kontraŭagi la EU-an mankon de demokrateco.
13. The 'knowledge society' needs to build on multilingual diversity.	13. La 'scio-socio' havas bezonon je multlingva diverseco.
14. Education systems inculcate preferred forms of written and spoken language.	14. Instruaj sistemoj encerbigas preferatajn formojn de parola kaj skriba lingvo.
15. Most 19th and 20th century states aimed at monolingualism.	15. La plejmulto de la ŝtatoj de la 19-a kaj 20-a jarcentoj celis unulingvecon.
16. Education, public and private affairs can operate well in more than one language.	16. Edukado, publikaj kaj privataj aferoj povas bone funkcii en pli ol unu lingvo.
17. Most people worldwide function in more than one language.	17. La plejmulto de la homoj en la mondo funkcias en pli ol unu lingvo.
18. Some language rights are human rights.	18. Parto de la lingvaj rajtoj estas homaj rajtoj.
19. Language rights are important because language correlates with power.	19. Lingvaj rajtoj estas gravaj ĉar lingvo estas kunligita kun potenco.
20. Globalization and technology can serve to promote or eliminate languages.	20. Tutmondiĝo kaj teĥnologio povas esti uzata por antaŭenigi aŭ forigi lingvojn.

21. Languages can serve to unite or divide people.

22. The world's diverse languages and cultures are intrinsically valuable.

23. Language use and language attitudes are deeply personal.

Esperanto users are convinced that Esperanto could serve to strengthen all languages in Europe and in the World. Ideas in this direction are present in the book *English-only Europe?* of Robert Phillipson³³, an English linguist based in Denmark.

21. Lingvoj povas utili por unuigi aŭ dividi homojn.

22. La malsamaj lingvoj kaj kulturoj de la mondo estas en si mem valoraj.

23. Lingvo-uzo kaj lingvo-sintenoj estas profunde personaj.

La uzantoj de Esperanto estas konvinkitaj ke Esperanto povus servi por fortigi ĉiujn lingvojn en Eŭropo kaj en la mondo. Ideoj en ĉi tiu direkto estas en la libro *English-only Europe* de Robert Phillipson³⁴, angla lingvisto loĝanta en Danlando.

Notes / Notoj

¹Eco (1993).

²Bausani (1974).

³One of the inventors of a language of this kind is well known to the Italian public: the great pedagogue Comenius. On Comenius see Komensky (1991).

⁴Blanke (1985).

⁵In the so called *a priori* languages, on the other hand, even the vocabulary is invented, either on the basis of philosophical considerations, as in the languages invented by Leibniz or other authors, or else on the basis of considerations of a different nature, not excluding pure invention, as in Loglan, even though it was justified by abstract logical criteria.

⁶Gledhill (1998).

⁷Eco (1993).

⁸Bausani (1974). La libro estis origine eldonita en la germana traduko *Geheim- und Universalsprachen: Entwicklung und Typologie*, Stuttgart: Verlag W. Kohlhammer GmbH.

⁹Unu el la inventintoj de lingvo de ĉi tiu speco estas bone konata al la itala publiko: la granda pedagogisto Komenio. Pri Komenio vidu Komensky (1991). La traduko, enkonduko kaj piednotoj estas de Giordano Formizzi.

¹⁰Blanke (1985).

¹¹En la tiel nomataj lingvoj aprioraj, aliflanke, ankaŭ la vortaro estas inventita, aŭ surbaze de filozofiaj konsideroj, kiel en la lingvoj inventitaj de Leibniz kaj aliaj aŭtoroj, aŭ surbaze de konsideroj de malsama naturo, kaj ni ne povas forigi ankaŭ la nuran inventon, kiel en Loglan, kvankam pravigita de abskta logtikaj konsideroj.

¹²Gledhill (1998).

¹³The author's translation from Wells (1989).

¹⁴Wells (1989).

¹⁵Zamenhof (1903), pp. 234-235.

¹⁶Zamenhof (1903), pp. 234-235.

¹⁷Pei (1969).

¹⁸Large (1985).

¹⁹Corsetti (1987), pp. 178-180.

²⁰The reference is to the Butler family, one of whose five children is still alive. See: Lapenna & Carlevaro (1974), p. 59.

²¹*Internacia Infana Kongreseto in Esperanto*, i.e. Childrens International Congress.

²²*Rondo Familia* in Esperanto, c/o Universala Esperanto-Asocio, Nieuwe Binnenweg, 176, NL-3015 BJ Rotterdam, The Netherlands.

²³This estimate first appeared in Saunders (1988).

²⁴Pei (1969).

²⁵Large (1985).

²⁶Corsetti (1987), pp. 178-180.

²⁷La aludo estas je la familio Butler, unu el kies infanoj estas ankoraŭ vivanta. Vidu: Lapenna & Carlevaro (1974), p. 59.

²⁸*Internacia Infana Kongreseto en Esperanto*.

²⁹*Rondo Familia*, c/o Universala Esperanto-Asocio, Nieuwe Binnenweg, 176, NL-3015 BJ Rotterdam, The Netherlands.

³⁰Ĉi tiu takso unue aperis en Saunders (1988).

³¹http://cisad.adc.education.fr/hcee/documents/rapport_Grin.pdf

³²http://cisad.adc.education.fr/hcee/documents/rapport_Grin.pdf

³³Phillipson (2003).

³⁴Phillipson (2003).

About the author / Pri la aŭtoro

Contact address / Kontaktadreso

Renato Corsetti

Email / Retadreso: renato.corsetti@virgilio.it.

Copyright

 2012 Renato Corsetti. Pubblicato in Italia. Alcuni diritti riservati.

Bibliography / Bibliografio

- Bausani, A. (1974), *Le lingue inventate - Linguaggi artificiali - Linguaggi segreti - Linguaggi universali.*, Ubaldini, Roma. 76
- Blanke, D. (1985), *Internationale Plansprachen: Eine Einführung*, Akademic - Verlag, Berlin. 76
- Corsetti, R. (1987), *L'Esperanto in pratica: istruzioni per l'uso*, pp. 177–182. 76
- Eco, U. (1993), *La ricerca della lingua perfetta nella cultura europea*, Laterza, Roma-Bari. 76
- Gledhill, C. (1998), *The Grammar of Esperanto: A Corpus-based description*, Lincom Europa, München. 76
- Komensky, J. (1991), *Panglottia - Parte quinta della consultazione universale sulla riforma delle umane cose*, Libreria Editrice Universitaria, Verona. 76
- Lapenna, I., U. L. & Carlevaro, T. (1974), *Esperanto en perspektivo*, Centro de Esploro kaj Dokumentado pri la Monda Lingvo - Problemo, London - Rotterdam. 76
- Large, A. (1985), *The Artificial Language Movement*, Basil Blackwell and Andr Deutsch, Oxford. 76
- Pei, M. (1969), *Wanted: A World Language*, in 'Public Affairs Pamphlet, no. 43', Public Affairs Pamphlets, New York. 76
- Phillipson, R. (2003), *English-only Europe?*, Routledge, UK. 76
- Saunders, G. (1988), *Bilingual Children: From Birth to Teens*, Multilingual Matters, Clevedon. 76
- Wells, J. (1989), *Lingvistikaj aspektoj de Esperanto*, UEA, Rotterdam. 76
- Zamenhof, L. (1903), *Fundamenta Krestomatio de la lingva Esperanto*, Esperanto Publishing Company, 1954, 17th ed. Richmansworth, UK. 76